

Osvrti, prikazi, recenzije

Zoran Hercigonja

Priručnik za lijenog učitelja

Autor: Jim Smith

Već neko vrijeme u pedagoško instruktivnom radu postoji jedan vrlo praktičan priručnik kontroverznog naslova u izdanju nakladničke kuće Ostvarenje d.o.o. Radi se o metodičkom priručniku izvornog naslova „The lazy teacher's handbook“ ili u prijevodu „Priručnik za lijenog učitelja“, izdanje 2010. godine autora Jima Smitha. Knjiga je kao priručnik namijenjena prvenstveno učiteljima razredne nastave, no zbog opisanih metodičkih postavki rada i nastave te primjera, primjenjiv je i u predmetnoj nastavi. Knjiga „Priručnik za lijenog učitelja“ strukturirana je putem zahvale, predgovora, uvoda te jedanaest (11) poglavlja s relevantnim teorijskim i praktičnim primjerima i savjetima prethodno provjerenim u neposredno odgojno-obrazovnom radu autora Jima Smitha.

Sadržaj knjige izložen je na ukupno sto devedeset devet stranica. Poglavlja se nižu sljedećim redoslijedom: 1. Staromodno poučavanje sa zaokretom na lijeno, 2. Lijeni pristup nastavnim postignućima, 3. Strukturiranje lijenog sata, 4. Sjajne ideje za lijene satove, 5. Dolje ocjenjivanje! Lijeni učitelj će vam pokazati, 6. IT-prijatelj

Priručnik za lijenog učitelja: kako vaši učenici nauče više kada podučavate manje / Jim Smith; [prijevod Mara Ivančević, Irena Herenda], Buševac: Ostvarenje, 2010.

Materijalni opis: 190 str., ilustr.; 24 cm, ISBN 978-953-306-009-5

Prijevod djela: The lazy teacher's handbook. - Bilješka o autoru: str. [189]. - Str. V-[VIII]: Predgovor / Ian Gilbert.

lijenog učitelja, 7. Lijeni jezik koji sve mijenja, 8. Razlikovanje lijenom metodom, 9. Lijeni SEAL, 10. Kako na lijeni način od asistenta u nastavi izvući ono najbolje, 11. Lijeni odgajatelj.

Knjiga se temelji na promišljanjima autora, podjeli relevantnih iskustava koja je autor usustavio i provjerio kroz neposredan rad u nastavi. Pri pisanju knjige, autor je konzultirao dvadeset (20) relevantnih naslova većinom stranih autora iz anglosaksonskog govornog područja. Kroz poglavlja knjige autor provlači vlastitu metodu rada putem različitog konteksta učenja i poučavanja popularnog naziva „lijena metoda“ što, naravno, ne umanjuje kvalitetu metode zbog vrlo metaforičkog imena.

U prvom poglavlju autor tematizira problematiku staromodnog poučavanja uspoređujući kontekst staromodnog s datostima i koristima „lijene metode“. Dotičući se uobičajenih stilova poučavanja, autor predstavlja njihovo trenutno stanje primjenjivosti u učionici te predstavlja preobrazbu standardnih metoda poučavanja. Na ovom mjestu autor predstavlja koncepciju značenja lijene metode. Ukazujući na propuste klasične teorije poučavanja, razrađuje koncepciju vlastite metode koja, kako saznajemo, predstavlja destilat brojnih i različitih pristupa kojima se želi postići da ono što učitelj/nastavnik radi bude primjereno potrebama drugih.

Drugo poglavlje posebno ističe važnost primjene „lijene metode“. Cilj „lijene metode“ postaje ostaviti učenike aktivnima da razmišljaju i ne stvaraju probleme. Poglavlje ističe važnost postignuća koja je potrebno ponovno pregledati, istražiti i ocjenjivati prema različitim kriterijima. Upravo to osigurava „lijena metoda“ uz primjenu svojih pravila. Iz sadržaja poglavlja

saznajemo da je propisanim pravilima potrebno osigurati da učenik radi u dostatnoj mjeri i opterećenju, a ne da učenik dolazi u školu gledati učitelja/nastavnika kako radi. Nizom vrlo praktično primjenjivih iskustava autor predstavlja načine učenja i poučavanja koristeći navedenu metodu. Posebno se spominju simboličke, funkcionalne i konstruktivne igre kroz koje učenik razvija samostalnost i pozitivne radne navike.

U trećem poglavlju predstavljen je proces strukturiranja lijenog sata u kojemu učenik razvija samostalno učenje i vještinu učenja u uobičajenoj rutini. Proces ima tri faze: pripremi, napravi, provjeri i nedvojbeno osigurava unakrsno povezivanje s iskustvima učenja, oslanjanje na prethodni učenikov uspjeh, što zauzvrat pomaže u izgradnji samopouzdanja i motivacije, a time i samostalnosti u učenikovom radu na satu.

Poglavlje „Sjajne ideje za lijene satove“ nastavlja se na strukturu „Lijenog sata“. Primjerima podjednako primjenjivim u razrednoj i predmetnoj nastavi autor ukazuje na mogućnost organizacije nastavnog procesa na način da učenik postaje glavni akter nastave, samostalno provodeći zadane aktivnosti.

„Dolje ocjenjivanje!“ poglavlje je upečatljivog naslova čiji cilj nije dokidanje ocjenjivanja, već iznalaženje načina ocjenjivanja kojim bi učenici samostalno osvijestili točnost provjere znanja. Poglavlje započinje pitanjem: „Koliko ja moram najmanje učiniti, a koliko je najviše što oni mogu dobiti da naprave?“. Procjenom i analizom situacije te idejama za ocjenjivanje radova učenika, autor nudi alternative standardnim metodama ocjenjivanja.

Šesto poglavlje „IT-prijatelj lijenog učitelja“

bavi se dvjema hipotezama uporabe IT-ja u nastavi. Autor predstavlja ideje za uporabu IT-ja u nastavi na dva načina:

1. tehnologija bi trebala biti korištena da potiče na učenje

2. tehnologiju treba koristiti tako da učenici ostanu aktivni vodeći se dvjema hipotezama šestog poglavlja.

Autor Jim Smith predlaže nastavu korištenjem blogova, chatova, komunikacijskih alata, ali i promišlja o uporabi filma na satu s pozitivnim učinkom za učenike. IT u ovoj ulozi postaje izuzetno bitno i snažno sredstvo učenja i poučavanja, gdje učenici puno dobivaju uz samostalno učenje potpomognuto IT-jem.

Sedmo poglavlje autor koristi za predstavljanje fraza koje na „lijeni“ način razvijaju učeničko samopoštovanje. Poglavlje je usmjereno na primjenu vrlo kratkih aktivnosti kojima se postiže veći učinak rada od strane učenika uz postupno smanjenje sitnih ometanja nastavnog sata. Autor iskustveno smatra da predugo objašnjavanje potiče učenika na dosadu odnosno potrebu za ometanjem sata.

Osmo poglavlje izravan je nastavak predstavljanja primjene aktivnosti za povećanje učinkovitosti rada na nastavi bez ometanja i potenciranja dosade. Autor vrlo progresivno jača ove aktivnosti dodajući metode individualiziranja okoliša i diferencijacije zadataka.

Deveto poglavlje „Lijeni SEAL“ prostor je gdje autor kraticu S-E-A-L (The social and emotional aspect of learning odnosno socioemocionalni aspekt učenja) pragmatizira lijenim pristupom. Uz konkretizaciju i dopunjavanje primjerima SEAL načina poučavanja ovo kratko poglavlje precizira provjerene metode koje svojim ne previše zahtjevnim provođenjem daju kao dobre rezultate u učionici.

Deseto poglavlje tematizira pristupe i načine kako najbolje iskoristiti sposobnosti i samu pojavu asistenta u nastavi, a da se pritom uz previše osobnog napora održi kvaliteta nastave. Poglavlje vrlo jasno predočava tehnike kako ostvariti uspješno odgojno partnerstvo s asistentom u nastavi, a da njegova uloga ne bude isključivo pasivno usmjerena na jednog učenika.

„Lijeni odgajatelj“ posljednje je poglavlje i ujedno zaključno poglavlje u kojem najviše do izražaja dolazi autorova početna teza da učenik u školu treba dolaziti raditi, a ne gledati kako učitelj radi. Naglasak i pretenzije se stavljaju na učenika kao glavnog aktera nastavnog procesa u kojem on razvija samostalnost i samoregulirano učenje. Kako ovaj vrijedni praktični priručnik nema uobičajenog zaključka, ovo poglavlje objedinjuje sve napisano i sadržajno predstavljeno.